

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

Освітня програма «Французька мова і література»
Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька
Галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціолінгвістичні проблеми перекладу
Викладач (-і)	Білас Андрій Андрійович
Контактний телефон викладача	0957040089
Е-mail викладача	bilas.andriy@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	щовівторка, о 15.00 год., ауд. 821
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Соціолінгвістичні проблеми перекладу» викладається на першому році навчання для студентів другого (магістерського) рівня спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька. Основними організаційними формами навчання є лекційні заняття та практичні заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Практичні заняття закріплять набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, сформулюють у студентів систему поглядів про основні способи відтворення соціолінгвістичного компонента художнього тексту. Курс вивчається у 1-му семестрі і завершується теоретичним модулем (залік). Лекційна тематика базується на принципових положеннях перекладознавства і має науково-пізнавальну спрямованість. На практичних заняттях розглядаються найбільш проблемні питання курсу як у вигляді дискусій, так і у формі доповідей і презентацій студентів. Курс викладається французькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: Формування загальних та фахових компетентностей для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього, міжкультурного, науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі соціолінгвістики та перекладу: забезпечення студентів, які вивчають французьку мову як основну іноземну, знаннями теоретичних основ перекладу соціолінгвістичних характеристик тексту та формування навичок виконання адекватного перекладу соціально маркованої інформації першотвору, що підвищить їх загальнокультурний рівень, збагатить словниковий запас відповідною термінологією, сприятиме формуванню соціокультурної, соціолінгвістичної та міжкультурної компетенцій, позитивно вплине на оволодіння ними усним і писемним французьким мовленням.</p> <p>Цілі: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні задачі і проблеми, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, у діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням (зокрема перекладом) і оцінюванням письмових текстів з соціолінгвістичним компонентом, розширення знань студентів із загального до професійного рівня зі сучасним станом дослідження соціолінгвістичних проблем перекладу художніх текстів та з основними підходами до відтворення соціально маркованої лексики у перекладі; розвиток навичок практичного підходу до методичних та теоретичних положень робіт закордонних та вітчизняних перекладачів; розвиток у студентів здатності робити самостійні висновки з спостережень за процесом перекладу творів художньої літератури з соціолінгвістичним компонентом; ознайомлення з основними особливостями перекладу соціально маркованої лексики; ознайомлення студентів із об'єктивними та суб'єктивними чинниками перекладу соціально маркованого компонента художніх творів, із актуальними соціолінгвістичними проблемами художнього перекладу та його теорії; формування практичних вмінь, які вони зможуть застосувати в професійній діяльності</p>	

перекладача у франко-українському міжмовному просторі.

4. Результати навчання (компетентності)

Ключовою компетентністю, на забезпечення якої спрямований курс, є здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі художнього перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен володіти такими

• **загальними компетентностями:**

- 1) Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- 2) Здатність бути критичним і самокритичним.
- 3) Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- 4) Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- 5) Здатність працювати в команді та автономно.
- 6) Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- 7) Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- 8) Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- 9) Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- 10) Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- 11) Здатність проведення досліджень на належному рівні.
- 12) Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

• **фаховими компетентностями:**

- 1) Здатність вільно орієнтуватися в різних перекладознавчих напрямках і школах.
- 2) Здатність осмислювати перекладну літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового перекладознавства.
- 3) Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної (особливо перекладознавчої) науки.
- 4) Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- 5) Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
- 6) Здатність застосовувати поглиблені знання з перекладацької діяльності для вирішення професійних завдань.
- 7) Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі перекладознавчих досліджень.
- 8) Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату у перекладацькому процесі.
- 9) Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі соціолінгвістики і перекладу.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
практичні заняття	18 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік)	Нормативни й /
---------	---------------	---------------	-------------------

		навчання)	вибірковий		
I-й	035 Філологія	I-й	вибірковий		
Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька					
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. <i>Соціолінгвістика як наука.</i> <i>Визначення.</i> <i>Предмет, об'єкт.</i>	Лекція 1; Самостійна робота	<u>Література до Тем 1-5:</u> Guène Faïza. Kiffe kiffe demain / Faïza Guène [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.bookfi.org/book/1326157 .	Завдання 1, с. 1-3	10 балів	Практичне заняття 1, 7-й тиждень семестру
			2 год;	2 год.	5 балів
Тема 2 . <i>Становлення соціолінгвістики.</i> <i>Принципи соціолінгвістики.</i>	Лекція 2; Практичне заняття 1 Самостійна робота	Див. вище	Завдання 2, с. 4-6 2 год. 2 год. 2 год.		Практичне заняття 1, 7-й тиждень семестру
Тема 3. <i>Мовне суспільство.</i> <i>Мовний код.</i>	Лекція 3 Практичне заняття 1 Самостійна робота	Див. вище	Завдання 3, с. 7-9 2 год. 3 год.	5 балів	Практичне заняття 1, 7 тиждень семестру Підсумковий контроль, 9 тиждень семестру

<p>Тема 4. <i>Соціальна диференціація мови. Арго. Жаргон. Сленг. Просторіччя.</i></p>	<p>Лекція 4; Практичне заняття 2 Самостійна робота</p>	<p>Див. вище</p>	<p>Завдання 4, с. 10-12 2 год. 3 год.</p>	<p>10 балів 5 балів</p>	<p>Практичне заняття 2, 8-й тиждень семестру</p>
<p>Тема 5. <i>Погляди на переклад соціально маркованих одиниць у мовознавстві. Основні рекомендації перекладачам художніх творів із соціолінгвістичним компонентом.</i></p>	<p>Лекція 5; Практичне заняття 2 Самостійна робота</p>	<p>Див. вище</p>	<p>Завдання 5, с. 13-15 2 год. 2 год. 3 год.</p>	<p>10 балів</p>	<p>Практичне заняття 2, 8 тиждень семестру</p>
<p>Тема 6. <i>Стратегії перекладу соціолексем</i></p>	<p>Лекція 6 Практичне заняття 3 Самостійна робота</p>	<p><u>Література до Тем 6-7:</u> Guène Faïza. Kiffe kiffe demain / Faïza Guène [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.bookfi.org/book/1326157.</p>	<p>Завдання 6, с. 16-18 2 год. 2 год. 3 год.</p>	<p>10 балів 5 балів</p>	<p>Практичне заняття 3, 9-й тиждень семестру Підсумковий контроль, 10-й тиждень семестру</p>
<p>Тема 7. <i>Переклад структурно маркованих соціолексем.</i></p>	<p>Практичне заняття 4; Самостійна робота</p>	<p>Див. вище</p>	<p>Завдання 7, с. 19-21 2 год. 4 год.</p>	<p>10 балів</p>	<p>Практичне заняття 4, 10-й тиждень семестру</p>
<p>Тема 8.</p>	<p>Практичне</p>	<p>Література до Тем 8-</p>	<p>Завдан</p>	<p>10</p>	<p>Практичне</p>

Відтворення образної та полісемантичної соціально маркованої лексики.	не заняття 5; Самостійна робота	12: Guène Faïza. Kiffe kiffe demain / Faïza Guène [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.bookfi.org/book/1326157 .	ня 8, с. 22-24; 2 год. 4 год.	балів	заняття 5, 11-й тиждень семестру
Тема 9. <i>Переклад прозових творів: досвід, приклади, контрастивний аналіз.</i> Відтворення функціональних особливостей соціально маркованих елементів	Практичне заняття 6; Самостійна робота	Див. вище	Завдання 9, с. 25-27 2 год. 4 год.	10 балів 5 балів	Практичне заняття 6, 12-й тиждень семестру
Тема 10. <i>Методи соціолінгвістики. Напрямки соціолінгвістики. Роль перекладача в процесі перекладу художнього твору із соціолінгвістичним компонентом.</i>	Практичне заняття 7 Самостійна робота	Див. вище	Завдання 10, с. 28-30; 2 год. 4 год.	10 балів	Практичне заняття 7, 13-й тиждень семестру
Тема 11. <i>Соціолект. Субкультура, контракультура: ізоморфні та аломорфні явища – мовне питання.</i> Нестандартне мовлення як компонент сучасного художнього тексту та проблеми його перекладу.	Практичне заняття 8 Самостійна робота	Див. вище	Завдання 11, с. 31-33; 2 год. 4 год.	10 балів	Практичне заняття 8, 14-й тиждень семестру
Тема 12. <i>Тенденції та стратегії перекладу соціолексем.</i> Тактика перекладу соціолексем.	Практичне заняття 9	Див. вище	Завдання 12, с. 34-36); 2 год.	10 балів	Практичне заняття 9, 15-й тиждень семестру

Перекладацький інструментарій. Соціально маркована фразеологія та переклад	Самостійна робота		4 год.		
Підготовка до підсумкової контрольної роботи	Самостійна робота	Див. вище	20 год.	10 балів	14-й тиждень семестру
Підсумкова контрольна робота				25 балів	15-й тиждень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Система контролю знань студентів здійснюється через: <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) усне опитування на практичних заняттях, (2) тестові завдання, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами французьким мовленням; • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал змістового модуля 1. 				
Вимоги до письмової роботи	<p>Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал змістового модуля 1.</p> <p>Тест складається з 25 завдань формату «множинний вибір», виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. виправлений з неправильної на правильну – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p style="text-align: center;">Зразок завдання підсумкової контрольної роботи (тесту):</p> <p>1. La traduction est devenue un moyen important de dialogue des cultures</p> <p>a) homogènes b) hétérogènes c) analogues d) uniformes</p> <p>2. Un rôle inestimable appartient à la traduction littéraire dans la diffusion des valeurs ... universelles.</p> <p>a) éducatives b) pratiques c) spirituelles d) instructives</p> <p style="text-align: center;">Перелік питань, які виносяться на підсумкову контрольну роботу:</p> <p>1. Définition et champs d'étude la sociolinguistique 2. Objet de la sociolinguistique 3. Racines et berceau de la sociolinguistique 4. Les principes théoriques</p>				

5. La communauté linguistique. Terminologie
6. De l'hétérogénéité de la communauté linguistique
7. Communauté linguistique vs communauté socioculturelle
8. Le marché linguistique
9. Les fondements sociaux des codes linguistiques.
10. Code élaboré. Code restreint
11. L'alternance de code linguistique, ou code-switching
12. Facteurs externes de variation d'une langue
13. Dimensions des variations du code
14. Variations géographiques
15. Variations liées aux pratiques sociales différentes (variations sociolectales)
16. Variations liées au milieu socio-culturel
17. Variations liées aux pratiques sociales spécifiques dans lesquelles sont engagés les participants à l'acte de parole
18. Variations liées aux individus (variations idiolectales)
19. Variations diachroniques
20. Variations et sphères de communication
21. Variations du code et représentations du code
22. Monolinguisme et plurilinguisme
23. Différenciation sociale du langage
24. Le registre soutenu
25. Le registre courant
26. Le registre familial
27. Le registre populaire
28. Le registre argotique
29. Le français neo-populaire
30. Problèmes principaux de traduire des moyens lexicaux en marges de la langue
31. Deux tendances dans la traduction
32. Stratégies contradictoires de traduction
33. Equivalences neutres, stylistiquement marqués, fonctionnelles
34. Stratégies de traduction des registres de langue
35. Sociolèxèmes marqués structurellement comme objet de la traduction
36. La dérivation
37. La composition
38. La dérivation impropre ou la conversion ou la transposition. L'onomatopée
39. L'abréviation
40. Les codes du français argotique comme objet de la traduction
41. Largonji. Louchébem
42. Verlan. Javanais
43. Méthodes de la traduction des sociolèxèmes marqués structurellement
44. Synonymie des sociolèxèmes
45. Polysémie des sociolèxèmes
46. Sociolèxèmes imagés comme objet de la traduction. Changements sémantiques
47. Méthodes de traduction des sociolèxèmes imagés

	48. Traduction des sociolexèmes polysémique 49. Classification socio-identitaire des sociolexèmes 50. Approche fonctionnelle de la traduction des sociolexèmes				
Практичні заняття	<ul style="list-style-type: none"> • Тестові завдання формату «множинний вибір», які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з теми практичного заняття. • Усне опитування з теми практичного заняття; • Дискусія з питань практичного заняття <p>Усне опитування реалізує поточний облік успішності студентів на основі чотирибальної шкали оцінок за виконання того чи іншого виду завдання. Так, 5 балів студент отримує за вичерпну відповідь з теоретичного питання, яке розглядається, за умови її оформлення відповідно до норм усного французького мовлення.</p> <p>4 бали – за повну відповідь, проте з однією-двома змістовими неточностями, незначною кількістю мовних помилок.</p> <p>3 бали – за неповну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей і незначну кількість мовних помилок.</p> <p>2 бали – за часткову, з грубими змістовими недоліками відповідь, або за її невідповідність питанню чи відсутність взагалі; відповідь, що містить значну кількість помилок, які порушують акт комунікації, унеможливають розуміння змісту висловленого.</p> <p>Тестові завдання: 5/10 завдань формату «множинний вибір», виконання яких передбачає вибір правильного варіанту відповіді на питання теми, що розглядається на практичному занятті. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал. Виправлений з неправильного на правильний – 0,5 бала. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів.</p> <p style="text-align: center;">Зразок завдання тесту до теми:</p> <p>1. Le principe de l'équivalence fonctionnelle prévoit que la traduction ne reproduit pas toujours les moyens linguistiques de l'original, mais elle doit reproduire</p> <ol style="list-style-type: none"> a) leurs fonctions à part b) leurs fonctions sans égard au système c) leurs fonctions dans le système du tout d) une de leurs fonctions dans le système <p>2. La traduction littéraire est toujours à un certain point</p> <ol style="list-style-type: none"> a) une interprétation b) une traduction technique c) une interprétation consécutive d) une interprétation simultanée 				
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови отримання не менше 32 балів за аудиторну та самостійну роботу.				
	Контроль	Аудитор на роботу	Самостійна робота	Підсумкова контроль	Всього

				на робота		
	Ваговий коефіцієнт	10	5	5		
	Максималь на к-ть балів	50	25	25	100	
		„5” – 50	„5” - 25	„5” – 25		
		„4” - 40	„4” - 20	„4” - 20		
		„3” – 30	„3” – 15	„3” – 15		
		„2” – 20	„2” – 10	„2” – 10		

7. Політика курсу

Кожен студент повинен ознайомитися і слідувати Положенню про академічну доброчесність Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Статуту і Правилам внутрішнього розпорядку Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Зокрема, для успішного засвоєння програми курсу магістрант повинен:

- вчасно приходити на заняття;
- не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
- готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю;
- брати активну участь у практичних заняттях;
- на свій вибір підготувати один виступ/реферат/презентацію з матеріалу, що вноситься на самостійне вивчення;
- бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення питань на лекційних і практичних заняттях;
- самостійно опрацьовувати матеріал;
- конструктивно підтримувати зворотній зв'язок на всіх етапах дослідження;
- своєчасно і акуратно виконувати завдання для самостійної роботи;
- користуватися смартфоном лише для виконання навчальних завдань під час занять;
- бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів;
- брати участь у контрольних заходах (поточний контроль, контроль самостійної роботи; підсумковий контроль);
- будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством та Положенням про академічну доброчесність Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Студент може перескласти будь-яку тему практичного заняття.
- Студент може перескласти підсумкову контрольну роботу у випадку отримання оцінки «незадовільно».
- Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу треба повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету.

8. Рекомендована література

1. Чередниченко О. Про мову і переклад. – К.: «Либідь», 2007.
2. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. — К.: Видавн. дім «КМ Академія», 2010. — 243 с.
3. Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика: питання мовної політики. – Львів, 2009. – 212с.

4. Антошкіна Л., Красовська Г., Сигеда П., Сухомлинов О. Соціолінгвістика: навчальний посібник. – Донецьк: ТОВ „Юго-Восток Лтд”, 2007. – 360 с.
5. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови / Леся Ставицька. – К., 2005. – 464 с.
6. Baylon Ch. Sociolinguistique. Société, langue et discours. 2-ime édition. - Paris: Armand Colin, 2005. - 306 p.
7. Boyer H. Introduction à la sociolinguistique. – Paris: Dunod (Coll. Topos), 2001. – 104 p.
8. Calvet Louis-Jean. La sociolinguistique. – P.: PUF – 127 p.
9. Gadet F. La variation sociale en français. – P.: Ophrys, 2003. – 135 p.
10. Krastins U. Zazie en letton /U. Krastins // Atelier de Traduction. – №1. – Suceava: Editura Universității Suceava, 2004. – P. 95–100.
11. Pergnier M. Traduction et sociolinguistique // Langages. – n°28. – 1972. – P. 70-74.
12. Rolland-Nanoff D. Zazie dans le métro et la traduction de l’humour en littérature: Une analyse comparée de deux traductions en langue anglaise / Dominique Rolland-Nanoff. Thèse en arts. – Toronto, 2000. – 144 p.

Викладач Білас А.А.